

PRZYPISYWANIE POZIOMU PRK DO KWALIFIKACJI

NADAWANYCH POZA SYSTEMAMI OŚWIATY I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Warszawa 2016

Autorzy:

dr Gabriela Ziewiec-Skokowska
Wojciech Stęchły

Konsultacje merytoryczne:

dr Agnieszka Chłoń-Domińczak
dr Stanisław Sławiński

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8

01-180 Warszawa

tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2016

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu *Wspieranie realizacji I etapu wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawania kwalifikacji.*

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

Wstęp	4
1. Wybrane cytaty z ustawy o ZSK dotyczące przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji ..	5
2. Etapy przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji	7
2.1. Etap 1: Analiza informacji o kwalifikacji	7
2.2. Etap 2: Opracowanie tabeli zgodności	8
2.3. Etap 3: Wybór zestawów lub efektów w zestawach o kluczowym znaczeniu	14
2.4. Etap 4: Opracowanie rekomendacji	14
3. Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania	16
4. Przykładowe rekomendacje i tabele zgodności	18

Wstęp

Przypisywanie poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) do kwalifikacji jest procedurą ustanowioną w ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK) z dnia 22 grudnia 2015 roku. Podstawą systemu jest Polska Rama Kwalifikacji (PRK), która służy do klasyfikowania kwalifikacji włączonych do ZSK według poszczególnych poziomów.

Poziomy PRK kwalifikacji pełnych zostały przypisane w ustawie o ZSK (art. 8). Publikacja dotyczy kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego. Tekst omawia procedurę przypisywania poziomu PRK oraz ilustruje ją przykładami. Może być traktowany jako materiał pomocniczy dla członków zespołów ekspertów dokonujących porównania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK ¹.

Materiał bazuje na rezultatach projektu „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania krajowych ram kwalifikacji i krajowego rejestru kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie”. W tekście wykorzystano fragmenty projektów kwalifikacji z lat 2014–2015 oraz dokumentów roboczych zespołów eksperckich, które konsultowały propozycję zasad przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji oraz wskazywały wstępny poziom PRK wybranych kwalifikacji.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków, jakie muszą spełniać eksperci powoływani do zespołu ekspertów, trybu powoływania ekspertów oraz procedury porównywania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl/download/Prawo_o_ZSK/Rozporzadzenie_w_sprawie_warunkow_jakie_musza_spelniac_eksperci.pdf.

1. Wybrane cytaty z ustawy o ZSK dotyczące przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji

[art. 2 pkt 18] Przepisanie poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji – rozstrzygnięcie, podjęte na zasadach określonych w ustawie, o ustaleniu poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji dla danej kwalifikacji, na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

[art. 2 pkt 17] Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji – zakres i stopień złożoności wymaganych efektów uczenia się dla kwalifikacji danego poziomu, sformułowanych za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się.

[art. 1 ust. 1 pkt 4] Ustawa określa [...] zasady przypisywania poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji.

[art. 21 ust. 8] Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki, jakie muszą spełniać eksperci powoływani do zespołu ekspertów [...],
- 2) tryb powoływania ekspertów do zespołu ekspertów,
- 3) procedurę porównywania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia oraz sposób dokumentowania przebiegu tej procedury

– uwzględniając właściwe przygotowanie merytoryczne ekspertów i zapobieganie konfliktowi interesów.

[art. 9 ust. 1] Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisuje się do kwalifikacji cząstkowych, jeżeli:

- 1) efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały opisane w sposób zawierający:
 - a) syntetyczną charakterystykę efektów uczenia się,
 - b) wyodrębnione zestawy efektów uczenia się,
 - c) poszczególne efekty uczenia się w zestawach oraz kryteria weryfikacji osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się;
- 2) dokonano porównania efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia.

[art. 21 ust. 1] [...] minister właściwy przypisuje poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji rynkowej po dokonaniu porównania efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia.

[art. 21 ust. 2] Porównania wymaganych efektów uczenia się dla danej kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia dokonuje zespół ekspertów powołany przez ministra właściwego.

[art. 21 ust. 3] Zespół ekspertów przedstawia ministrowi właściwemu rekomendację dotyczącą przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do danej kwalifikacji rynkowej. Rekomendacja zawiera efekty uczenia się wymagane dla tej kwalifikacji opisane zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1, będące podstawą przypisania tego poziomu, a także odniesienie do poziomu Sektorowych Ram Kwalifikacji, jeśli ustanowiono Sektorowe Ramy Kwalifikacji w danym sektorze lub branży.

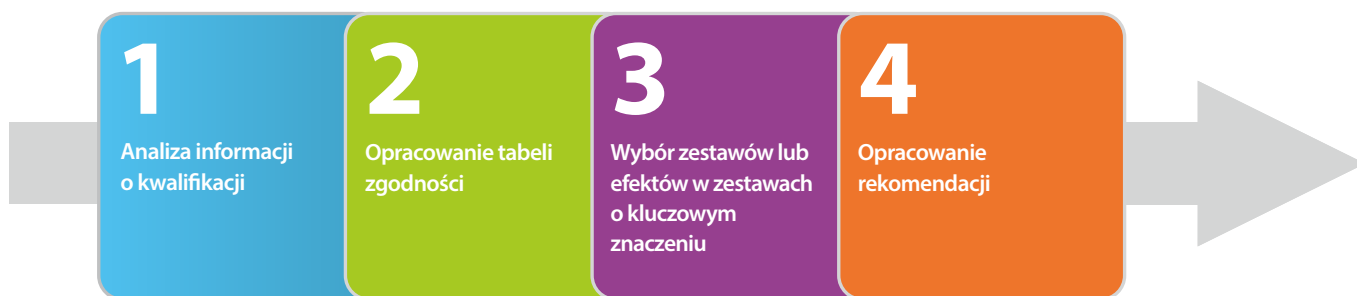
[art. 21 ust. 4] Minister właściwy przedkłada rekomendację, o której mowa w ust. 3, do opinii Rady Interesariuszy Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

[art. 21 ust. 5] Jeżeli z rekomendacji wynika, że do danej kwalifikacji częściowej należy przypisać 6, 7 lub 8 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji, minister właściwy może wystąpić o opinię do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie zasadności dokonanego porównania wymaganych efektów uczenia dla danej kwalifikacji z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

2. Etapy przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji

Procedura przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji powinna przebiegać w czterech etapach (rysunek 1).

Rysunek 1. Cztery etapy procedury przypisywania poziomu PRK do kwalifikacji

Kolejne etapy są ze sobą blisko związane, dlatego nie należy realizować ich w oderwaniu od siebie. Działania podejmowane w każdym z etapów służą zapewnieniu wiarygodności i trafności rekomendacji zespołu ekspertów dotyczącej przypisania poziomu PRK do kwalifikacji.

2.1. Etap 1: Analiza informacji o kwalifikacji

Podstawowe znaczenie dla właściwego określenia poziomu PRK kwalifikacji uregulowanych i rynkowych mają efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji. Określone przepisami ustawy o ZSK przedstawienie efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji obejmuje:

- syntetyczną charakterystykę efektów uczenia się – zwięzły, ogólny opis wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zawierający charakterystykę działań, które jest gotowa podejmować osoba posiadająca daną kwalifikację,
- wyodrębnione zestawy efektów uczenia się,
- poszczególne efekty uczenia się w zestawach oraz kryteria weryfikacji osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się.

W wypadku kwalifikacji rynkowej przy analizie opisu efektów uczenia się pomocne są również inne informacje zawarte we wniosku o włączenie kwalifikacji do ZSK, a zwłaszcza:

- krótka charakterystyka kwalifikacji, obejmująca informację o działaniach lub zadaniach, które potrafi wykonywać osoba posiadająca daną kwalifikację,
- uprawnienia wynikające z posiadania kwalifikacji (o ile istnieją),
- warunki, jakie musi spełniać osoba przystępująca do walidacji, w szczególności wymagany poziom wykształcenia,

- wymagania dotyczące walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację,
- typowe możliwości wykorzystania kwalifikacji,
- odniesienie do kwalifikacji o zbliżonym charakterze i ujętych już w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (poziom PRK przypisany do tych kwalifikacji powinien być brany pod uwagę).

2.2. Etap 2: Opracowanie tabeli zgodności

Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji pogrupowane są w zestawy. Analiza poszczególnych efektów uczenia się w zestawach oraz kryteriów weryfikacji osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się ma kluczowe znaczenie dla rzetelnego określenia poziomu kwalifikacji. Wyniki analizy złożoności i zaawansowania poszczególnych efektów uczenia się w zestawach powinny być przedstawione w tabeli zgodności. W tabeli zgodności należy odnieść wszystkie efekty uczenia się w zestawach do najlepiej odpowiadających im składników opisów poziomów PRK.

Tabele zgodności są kluczowym elementem stanowiącym o wiarygodności procesu odnoszenia kwalifikacji do poziomu PRK. Pozwalają lepiej zrozumieć specyfikę analizowanych efektów uczenia się oraz ułatwiają zespołowi ekspertów formułowanie uzasadnienia do rekomendacji.

Podczas odnoszenia kolejnych efektów uczenia się do składników opisu poszczególnych poziomów krajowej ramy należy korzystać odpowiednio z charakterystyk poziomów PRK drugiego stopnia. W Polskiej Ramie Kwalifikacji są następujące charakterystyki drugiego stopnia:

- a. charakterystyki poziomów 1–4 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym uzyskiwanych w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego,
- b. charakterystyka poziomu 5 drugiego stopnia typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4,
- c. charakterystyki poziomów 6–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4,
- d. charakterystyki poziomów 1–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym uzyskiwanych w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz nieformalnego uczenia się.

Porównując efekty uczenia się z Polską Ramą Kwalifikacji, należy także sięgać do uniwersalnych charakterystyk poziomów 1–8 pierwszego stopnia, które również stanowią ważny punkt odniesienia dla interpretacji analizowanych zapisów.

W trakcie odnoszenia poszczególnych efektów uczenia się do składników opisów poziomów PRK zastosowanie powinna znaleźć zasada najlepszego dopasowania (ang. *best fit*), tj. szukania takiego składnika opisu poziomu PRK, który danemu efektowi uczenia się odpowiada lepiej niż pozostałe (por. tabela 1).

Tabela 1. Przykładowe odniesienia poszczególnych efektów uczenia się w zestawach wybranych z różnych projektów kwalifikacji rynkowych do składników opisów PRK (charakterystyki typowe dla kwalifikacji zawodowych)

Składniki opisów poziomów PRK	Poszczególne efekty uczenia się (umiejętności)	Kryteria weryfikacji
<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie metody i technologie związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi (poziom 2) • Zna i rozumie podstawowe cechy materiałów wykorzystywanych do wykonywania działań zawodowych (poziom 2) • Potrafi planować proste działania zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby i korygować plan stosownie do okoliczności (poziom 2) 	<p>Dobiera środki, urządzenia i technologie wykorzystywane podczas czyszczenia i konserwacji wnętrza pojazdu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dobiera technologię czyszczenia i konserwacji poszczególnych elementów wnętrza pojazdu • Rozpoznaje materiały tapicerskie stosowane na siedzeniach i kanapach • Rozpoznaje materiały stosowane na kokpitach samochodów • Dobiera urządzenia wykorzystywane podczas czyszczenia i konserwacji wnętrza pojazdu • Dobiera środki stosowane do czyszczenia i konserwacji wnętrza pojazdu • Opracowuje plan wykonania czynności czyszczenia i konserwacji wnętrza pojazdu
<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie typowe i inne często stosowane metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (poziom 4) • Zna i rozumie obowiązujące przepisy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych (poziom 4) • Potrafi wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe często w zmiennych, przewidywalnych warunkach (poziom 4) 	<p>Konserwuje i naprawia instalacje nawadniające</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia rodzaje instalacji nawadniających • Określa sposób naprawy i konserwacji elementów instalacji nawadniającej • Wykonuje czynności związane z naprawą i konserwacją instalacji nawadniającej • Wskazuje przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska obowiązujące podczas konserwacji i naprawy instalacji nawadniających

Składniki opisów poziomów PRK	Poszczególne efekty uczenia się (umiejętności)	Kryteria weryfikacji
<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi oceniać możliwości rozwoju zawodowego podległych pracowników (poziom 6) • Jest gotów do uczestniczenia w promowaniu kultury jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej (poziom 6) 	<p>Tworzy plany rozwoju zawodowego zespołu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnia znaczenie identyfikacji luk kompetencyjnych u podległych pracowników oraz podaje przykłady działań wspierających rozwój zawodowy • Wyjaśnia, na podstawie jakich informacji osoba kierująca zespołem pracowniczym może tworzyć plany rozwoju zawodowego poszczególnych pracowników • Omawia dostępne sposoby motywowania pracowników do samodzielnego uczenia się oraz uzasadnia ich skuteczność • Uzasadnia znaczenie dbania o ciągłą wymianę wiedzy i doświadczeń wewnątrz zespołu • Omawia sposoby monitorowania realizacji planów rozwoju zawodowego przez poszczególnych pracowników • Uzasadnia znaczenie samodzielnego planowania własnego uczenia się oraz wyjaśnia, w jaki sposób można nieustannie rozwijać swoje kompetencje

Podczas odnoszenia poszczególnych efektów uczenia się do poziomów PRK użyteczne jest posługiwanie się z kodami poszczególnych zapisów w charakterystykach poziomów PRK. Sposób kodowania przedstawiają tabele 2–6.

Tabela 2. Uniwersalne charakterystyki poziomów 1–8 pierwszego stopnia

P = poziom PRK (1...8) U = charakterystyka uniwersalna
W = wiedza
U = umiejętności
K = kompetencje społeczne
Przykłady: P1U_W = poziom 1 PRK, charakterystyka uniwersalna, wiedza P4U_U = poziom 4 PRK, charakterystyka uniwersalna, umiejętności P7U_K = poziom 7 PRK, charakterystyka uniwersalna, kompetencje społeczne

Tabela 3. Charakterystyki poziomów 1–4 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze ogólnym uzyskiwanych w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego

P = poziom PRK (1...4) O = charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym
W = wiedza
J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne
U = umiejętności
J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne U = uczenie się
K = kompetencje społeczne
J = język i komunikowanie się Z = zdrowie i środowisko F = funkcjonowanie społeczne
Przykłady: P2O_WJ = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, wiedza – język i komunikowanie się P3O_UM = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, umiejętności – matematyka i nauki przyrodnicze P2O_UU = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, umiejętności – uczenie się P4O_KF = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze ogólnym, kompetencje społeczne – funkcjonowanie społeczne

Tabela 4. Charakterystyka poziomu 5 drugiego stopnia typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4

P5 = poziom 5 PRK
W = wiedza
Z = zakres i głębia K = kontekst
U = umiejętności
W = wykorzystanie wiedzy K = komunikowanie się O = organizacja pracy U = uczenie się
K = kompetencje społeczne
K = ocena O = odpowiedzialność R = rola zawodowa
Przykłady: P5_WK = poziom 5 PRK, charakterystyka 5 poziomu, wiedza – kontekst P5_UU = poziom 5 PRK, charakterystyka 5 poziomu, umiejętności – uczenie się P5_KR = poziom 5 PRK, charakterystyka 5 poziomu, kompetencje społeczne – rola zawodowa

Tabela 5. Charakterystyki poziomów 6–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4

P = poziom PRK (6...8) S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego
W = wiedza
Z = zakres i głębia K = kontekst
U = umiejętności
W = wykorzystanie wiedzy K = komunikowanie się O = organizacja pracy U = uczenie się

K = kompetencje społeczne

K = ocena (krytyczna)
O = odpowiedzialność
R = rola zawodowa

Przykłady:

P6S_WK = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wiedza – kontekst

P7S_UU = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, umiejętności – uczenie się

P7S_KR = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, kompetencje społeczne – rola zawodowa

Tabela 6. Charakterystyki poziomów 1–8 drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym uzyskiwanych w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego

P = poziom PRK (1...8)

Z = charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym

W = wiedza

T = teorie i zasady
Z = zjawiska i procesy
O = organizacja pracy
N = narzędzia i materiały

U = umiejętności

I = informacje
O = organizacja pracy
N = narzędzia i materiały
U = uczenie się i rozwój zawodowy

K = kompetencje społeczne

P = przestrzeganie reguł
W = współpraca
O = odpowiedzialność

Przykłady:

P3Z_WT = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, wiedza – teorie i zasady
P6Z_UO = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, umiejętności – organizacja pracy

P4Z_KW = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, kompetencje społeczne – współpraca

2.3. Etap 3: Wybór zestawów lub efektów w zestawach o kluczowym znaczeniu

Wybór kluczowych zestawów efektów uczenia się lub poszczególnych efektów uczenia się w zestawach powinien uwzględniać:

- szczególne znaczenie wybranych zestawów efektów uczenia się lub poszczególnych efektów uczenia się w zestawach dla właściwej (skutecznej, rzetelnej, poprawnej, bezpiecznej) realizacji określonych działań;
- wyniki analizy informacji o kwalifikacji, w szczególności takich jak: syntetyczna charakterystyka efektów uczenia się, krótka charakterystyka kwalifikacji, typowe możliwości wykorzystania kwalifikacji oraz odniesienie do kwalifikacji o zbliżonym charakterze;
- relacje między poszczególnymi efektami uczenia się (np. w parze „wymienia narzędzia...” – „wyjaśnia zastosowania narzędzi...” pierwszy efekt zawiera się w drugim – kluczowym w tej parze). Podobnie jeśli w kwalifikacji jest także trzeci efekt „stosuje narzędzia do [...]”, to zapewne on będzie uznany za kluczowy).

W wypadku wątpliwości dotyczących poziomu analizowanej kwalifikacji kluczowe zestawy efektów uczenia się lub poszczególne efekty uczenia się w zestawach rozstrzygają o poziomie kwalifikacji.

2.4. Etap 4: Opracowanie rekomendacji

Rekomendacja dotycząca przypisania poziomu PRK do kwalifikacji zawiera propozycję poziomu PRK oraz uzasadnienie, dlaczego dany poziom jest najbardziej odpowiedni dla analizowanej kwalifikacji. Najważniejszym elementem uzasadnienia jest opisanie zgodności kluczowych zestawów efektów uczenia się lub poszczególnych efektów uczenia się w zestawach ze składnikami opisu poziomu, który jest rekomendowany dla danej kwalifikacji. Rekomendację sporządza się na formularzu (zob. tabela 7). Załącznikiem do rekomendacji jest tabela zgodności.

Tabela 7. Formularz rekomendacji zespołu ekspertów dotyczącej przypisania poziomu PRK do kwalifikacji
 (Rekomendację zatwierdzają wszyscy członkowie zespołu, po dokonaniu porównania efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia. Załącznikiem do rekomendacji jest tabela zgodności)

Nazwa kwalifikacji	
Zespół ekspertów	
Członkowie zespołu <i>(imię i nazwisko)</i>	1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ...
Rekomendowany poziom kwalifikacji <i>(uzgodniony w wyniku dyskusji zespołu)</i>	Zespół rekomenduje przypisanie poziomu PRK do kwalifikacji.
Odniesienie do poziomu Sektorowej Ramy Kwalifikacji <i>(o ile ustanowiono Sektorową Ramę Kwalifikacji w danym sektorze lub w danej branży)</i>	
Uzasadnienie <i>(uzasadnienie powinno opierać się na wynikach przeprowadzonej analizy efektów uczenia się i wskazywać na zgodność poszczególnych efektów uczenia się w zestawach z charakterystykami poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia)</i>	
Uwagi	
Podpisy członków zespołu:	
.....	
.....	
miejsowość, dd – mm – rrrr	

3. Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania

Czy wszystkie efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji muszą odpowiadać składnikom opisu tego samego poziomu PRK?

Nie, nie muszą. Poszczególne efekty uczenia się mogą być odniesione do składników opisu różnych poziomów PRK. Poziom kwalifikacji wynika z porównania poszczególnych efektów uczenia się w zestawach ze składnikami opisu poszczególnych poziomów PRK, a następnie zastosowania zasady najlepszego dopasowania.

Czy do określenia poziomu kwalifikacji jest niezbędne, by wszystkie wymagane dla niej efekty uczenia się stanowiły rozwinięcie każdego ze składników opisu danego poziomu PRK?

Nie, w zależności od specyfiki kwalifikacji poszczególne efekty uczenia się w zestawach mogą odnosić się tylko do niektórych składników opisu danego poziomu.

Dlaczego opis poszczególnych efektów uczenia się w zestawach jest tak szczegółowy? Jaką funkcję pełni kryteria weryfikacji?

Kryteria weryfikacji stanowią szczegółowe wskaźniki, według których uznaje się poszczególne efekty uczenia się w zestawach za osiągnięte. Taki opis efektów uczenia się (wraz z kryteriami weryfikacji) pozwala trafnie zaplanować walidację. Osobom uczącym się daje wyobrażenie o tym, co będą musiały wykonać, jaki zakres wiedzy posiadać i jaką postawą się wykazać, by uzyskać kwalifikację. Kryteria weryfikacji są też niezbędne do określenia poziomu PRK najbardziej odpowiedniego dla kwalifikacji. Tak samo zapisany efekt uczenia się w zestawie doprecyzowany za pomocą różnych kryteriów weryfikacji może być odniesiony do składników opisu różnych poziomów PRK (zob. tabela 8).

Tabela 8. Znaczenie kryteriów weryfikacji podczas odnoszenia efektów uczenia się do składników opisów poziomów PRK

Poszczególne efekty uczenia się w zestawach (umiejętności)	Kryteria weryfikacji	Składniki opisów poziomów PRK (charakterystyk drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym)
Poziom 2		
Dobiera narzędzia	<ul style="list-style-type: none"> • Rozróżnia narzędzia dostępne na typowym stanowisku pracy, omawia zasady ich stosowania (także te wynikające z przepisów BHP) • Utrzymuje porządek na stanowisku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P2Z_UN)
Poziom 4		
Dobiera narzędzia	<ul style="list-style-type: none"> • Omawia niezbędne wyposażenie stanowiska pracy • Wyjaśnia zasady stosowania poszczególnych narzędzi • Uzasadnia dobór narzędzi 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi projektować stanowiska pracy potrzebne do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych (P4Z_UN)

4. Przykładowe rekomendacje i tabele zgodności

Tabela 9. Przykładowa rekomendacja dotycząca przypisania poziomu PRK do kwalifikacji A.12 „Wykonywanie usług krawieckich w zawodzie krawiec”

Nazwa kwalifikacji	Świadectwo potwierdzające kwalifikację A.12 Wykonywanie usług krawieckich w zawodzie krawiec
Zespół ekspertów	Przemysł odzieżowy
Członkowie zespołu <i>(imię i nazwisko)</i>	1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ...
Rekomendowany poziom kwalifikacji <i>(uzgodniony w wyniku dyskusji zespołu)</i>	Zespół rekomenduje przypisanie 4 poziomu PRK do kwalifikacji.
Odniesienie do poziomu Sektorowej Ramy Kwalifikacji <i>(o ile ustanowiono Sektorową Ramę Kwalifikacji w danym sektorze lub branży)</i>	
Uzasadnienie <i>(uzasadnienie powinno opierać się na wynikach przeprowadzonej analizy efektów uczenia się i wskazywać na zgodność poszczególnych efektów uczenia się w zestawach z charakterystykami poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia)</i>	<p>W wyniku szczegółowej analizy zespół stwierdził, że efekty uczenia się o kluczowym znaczeniu dla kwalifikacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie pomiarów krawieckich, • wykonywanie form i szablonów elementów wyrobów odzieżowych, • dokonywanie rozkroju materiałów odzieżowych, • łączenie elementów wyrobów odzieżowych, • ocenianie jakości wykonanych wyrobów odzieżowych, • określanie zakresu prac związanych z przeróbką lub naprawą wyrobu odzieżowego, • dokonywanie przeróbek wyrobów odzieżowych, • dokonywanie naprawy wyrobów odzieżowych <p>– odpowiadają wykonywaniu złożonych zadań w części bez instrukcji często w zmiennych warunkach.</p>

Zadania zawodowe podejmowane przez osobę posiadającą daną kwalifikację wymagają przede wszystkim umiejętności:

- wykonywania złożonych czynności zawodowych z użyciem odpowiednich technologii, narzędzi i materiałów,
- przygotowywania planu wykonywania zadań zawodowych własnych i kierowanego zespołu oraz dostosowywania standardowego planu działania do okoliczności,
- rozwiązywania prostych problemów występujących w trakcie wykonywania zadań zawodowych własnych lub podległych pracownikom,
- oceniania ekonomicznych aspektów wykonywania zadań zawodowych,
- śledzenia trendów w rozwoju danej dziedziny zawodowej, stosowania usprawnień w wykonywaniu zadań zawodowych,
- podejmowania odpowiedzialności związanej z wykonywaniem zadań własnych oraz kierowanego zespołu.

Wymagania stawiane osobom posiadającym analizowaną kwalifikację odpowiadają opisowi 4 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji.

W analizie efektów uczenia się wskazanych dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie uwzględniono także efekty uczenia się wspólne dla wszystkich zawodów oraz stanowićce podbudowę do kształcenia w zawodzie krawiec. Stanowiły one niezbędny kontekst analizy i oceny złożoności efektów uczenia się wskazanych dla kwalifikacji oraz odnoszenia ich do poszczególnych charakterystyk poziomów PRK.

Efekty uczenia się wymagane dla analizowanej kwalifikacji zostały odniesione do charakterystyk poziomów 1–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym. Pomocniczo korzystano z uniwersalnych charakterystyk poziomów.

Wyniki analizy efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji zostały zaakceptowane przez członków zespołu jednomyślnie.

Uwagi

Podpisy członków zespołu:

.....

.....

miejsowość, dd – mm – rrrr

Tabela 10. Przykładowa rekomendacja dotycząca przypisania poziomu PRK do kwalifikacji „ECDL B4 Arkusze kalkulacyjne”

Nazwa kwalifikacji	ECDL B4 Arkusze kalkulacyjne
Zespół ekspertów	IT i Elektronika
Członkowie zespołu <i>(imię i nazwisko)</i>	1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ...
Rekomendowany poziom kwalifikacji <i>(uzgodniony w wyniku dyskusji zespołu)</i>	Zespół rekomenduje przypisanie 2 poziomu PRK do kwalifikacji.
Odniesienie do poziomu Sektorowej Ramy Kwalifikacji <i>(o ile ustanowiono Sektorową Ramę Kwalifikacji w danym sektorze lub w danej branży)</i>	
Uzasadnienie <i>(uzasadnienie powinno opierać się na wynikach przeprowadzonej analizy efektów uczenia się i wskazywać na zgodność poszczególnych efektów uczenia się w zestawach z charakterystykami poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia)</i>	<p>W wyniku szczegółowej analizy efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji zespół stwierdził, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kwalifikacja potwierdza przygotowanie osoby uczącej się do wykonywania bardzo prostych czynności z użyciem odpowiednich narzędzi i procedur. <p>Zadania podejmowane przez osobę posiadającą daną kwalifikację wymagają przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonywania czynności wchodzących w skład prostych działań zawodowych w typowych warunkach z użyciem odpowiednich narzędzi i urządzeń oraz używania typowego wyposażenia stanowiska pracy, • postępowania zgodnie z regulaminami i instrukcjami, które są związane z działaniami zawodowymi, • znajomości zasad działania oraz posługiwania się narzędziami i urządzeniami używanymi do wykonywania działań zawodowych.

Efekty uczenia się wymagane dla analizowanej kwalifikacji zostały odniesione do charakterystyk poziomów 1–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym. Pomocniczo korzystano z uniwersalnych charakterystyk poziomów.

Wyniki analizy efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji zostały zaakceptowane przez wszystkich członków zespołu jednomyślnie.

Uwagi

Podpisy członków zespołu:

.....

.....

miejsowość, dd – mm – rrrr

Tabela 11. Przykładowa tabela zgodności dla projektu kwalifikacji „Planowanie i realizacja animacji czasu wolnego”

Nazwa kwalifikacji	Planowanie i realizacja animacji czasu wolnego	
Zespół ekspertów		
Członkowie zespołu (imię i nazwisko)	1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ...	
Składniki opisu poziomów PRK	Poszczególne efekty uczenia się w zestawach	Kryteria weryfikacji
Zestaw 1. Planowanie i przygotowanie realizacji imprezy		
P4Z_WO P4Z_UI	Przygotowuje oferty dotyczące animacji czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> • Stosuje różnorodne metody i techniki badania potrzeb klientów oraz monitorowania rynku branży eventowej, wykorzystując różne źródła informacji i dostępne narzędzia • Opracowuje programy spędzania czasu wolnego w zależności od potrzeb danej grupy turystów/gości hotelowych/uczestników eventów oraz dla różnych grup wiekowych • Opracowuje informacje niezbędne do sporządzenia materiałów marketingowych do oferty • Opracowuje kosztorysy przygotowywanych imprez zgodnie z oczekiwaniami zlecniodawców • Tworzy bazę podwykonawców na podstawie ogólnie dostępnych informacji
P4Z_UO	Dostosowuje ofertę imprezy do oczekiwań i możliwości zlecniodawcy oraz uczestników	<ul style="list-style-type: none"> • Modyfikuje ofertę, kosztorys imprezy zgodnie z oczekiwaniami zlecniodawcy • Prezentuje ofertę imprezy • Tworzy lub dostosowuje program na podstawie analizy potrzeb i możliwości uczestników

P4Z_WO P4Z_UO	Opracowuje koncepcje realizacji imprezy	<ul style="list-style-type: none"> • Sporządza scenariusz imprezy i harmonogram realizacji, uwzględniając wymagania zleceniodawcy • Dobiera metody i techniki realizacji programu dostosowane do uczestników • Dobiera materiały, sprzęt itp. niezbędne do realizacji imprezy oraz dostosowane do uczestników i rodzaju imprezy • Dobiera podwykonawców do realizacji imprezy i ustala z nimi warunki współpracy
P3Z_KP P4Z_UI	Zapewnia warunki prawno-organizacyjne do realizacji imprezy	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowuje/dostosowuje umowy do uzgodnień ze zleceniodawcami i podwykonawcami z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących przepisów • Dobiera zespół pracowników do realizacji imprezy i przydziela im określone role zgodnie z kompetencjami poszczególnych osób oraz z zasadami zarządzania zespołem
Zestaw 2. Realizacja imprezy		
P4Z_UO	Realizuje program imprezy	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowuje sposób realizacji imprezy do oczekiwań i możliwości uczestników • Zapewnia świadczenia zastępcze w wypadku braku możliwości realizacji programu
P4Z_KP P4Z_KO P4Z_UO	Sprawuje opiekę nad uczestnikami imprezy	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentuje procedury postępowania w sytuacjach niebezpiecznych • Stosuje przepisy prawa dotyczące zapewnienia uczestnikom imprezy bezpieczeństwa • Prezentuje różnorodne sposoby rozwiązywania sytuacji problemowych • Udziela uczestnikom imprezy niezbędnej pomocy zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami etyki zawodowej
Zestaw 3. Ewaluacja imprezy		
P4Z_UI	Rozlicza realizację imprezy	<ul style="list-style-type: none"> • Sporządza rozliczenie finansowe realizacji imprezy z podwykonawcami, zespołem współpracowników i zleceniodawcą • Ocenia rentowność imprezy
P4Z_KO	Ocenia realizację imprezy	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadza badanie satysfakcji uczestników, korzystając z dostępnych metod i narzędzi np. badanie ankietowe • Ocenia jakość świadczonych usług i ich zgodność z zamówieniem

Przypisywanie poziomu PRK do kwalifikacji

W ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK) z 22 grudnia 2015 roku ustanowiono procedurę przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) do kwalifikacji. Dotyczy ona przede wszystkim kwalifikacji nadawanych poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego.

Publikacja powstała z myślą o osobach, które zostały powołane do zespołu ekspertów przygotowujących dla właściwego ministra rekomendację dotyczącą poziomu PRK kwalifikacji, która ma być włączona do ZSK.

Informacje zawarte w publikacji mogą być również przydatne dla osób przygotowujących wnioski o włączenie kwalifikacji do ZSK, zwłaszcza w odniesieniu do pola dotyczącego proponowanego poziomu PRK zgłaszanej kwalifikacji.

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

Instytut uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów badawczych oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa | tel. +48 22 241 71 00

ibe@ibe.edu.pl | www.ibe.edu.pl